

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Cancerprocesser och vårdprogram
Katja Markovic Lundberg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-10-06

HSN 2026-0639

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Jonas Lindberg (V) angående tillgängligheten till bröstcancerscreening med mammografi

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden efterfrågar Jonas Lindberg (V) åtgärder angående tillgängligheten till bröstcancerscreening med mammografi för personer med funktionshinder.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Jonas Lindberg (V) angående tillgängligheten till bröstcancerscreening med mammografi

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen från Jonas Lindberg (V) angående tillgängligheten till bröstcancerscreening med mammografi anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Regionens tre bröstcancercentrum arbetar kontinuerligt med att förbättra tillgängligheten för personer med funktionshinder. Tillgänglighet finns på agendan när enhetscheferna regelbundet träffas på samverkansmöten. Det finns en uttalad vilja hos verksamheterna att möta varje kvinnas behov så att varje screeningtillfälle blir en trygg och positiv upplevelse.

För förstagsdeltagare inom screeningsprogrammet saknas dock information om särskilda behov om inte kvinnan själv kontaktar verksamheten i förväg och informerar om sin situation.

Överväganden

Samtliga byggnader där mammografi utförs är anpassade för personer som använder rullstol. Utmaningen är, som beskrivs i skrivelsen, ramperna in till byggnaderna som i två fall kräver assistans. Det är kända utmaningar som har varit svåra att överbrygga. Regionen arbetar med att få till bättre anpassade lösningar för att öka tillgängligheten för personer med olika funktionshinder.

Exempelvis har Södersjukhuset det senaste året, i samarbete med Synskadades riksförbund, sett över kallelser samt lokal skyltning för att optimera och trygga tillgängligheten för synskadade kvinnor. Lärdomar från det arbetet delas i samverkansgruppen så att övriga bröstcentrum kan se över och vid behov göra motsvarande förbättringar.

Samtliga bröstcentrum har tillgång till lift men har inte rum utrustade med taklift. Om verksamheten har kännedom om behovet av lift eller rullstolsanvändning förbereds detta inför besöket. Det finns även tillgång till en stol som möjliggör undersökning i sittande position. Även om sittande position är möjlig krävs ofta att patienten kan justera kroppen till den position som undersökningen förutsätter.

En utmaning är att kvinnor i screeningprogrammet kallas vartannat år. Förändringar i hälsotillstånd eller funktionsförmåga kan ha inträffat sedan föregående undersökning.

Bemötande i screeningsituationen är en fråga som är ständigt aktuell och påverkar tillgängligheten. Verksamheterna har de senaste åren deltagit i regionens särskilda utbildningssatsningar för medarbetare inom mammografi som ordnats av Regionalt cancercentrum. Arbetet fortsätter som en kontinuerlig del i verksamheternas kvalitets- och utvecklingsarbete. Region Stockholm erbjuder också medarbetare löpande [digital utbildning](#) i grundläggande bemötandestöd.

Regionens tre bröstcentrum har bemannad reception under merparten av öppettiderna men under vissa stunder kan receptionerna vara obemannade, detta är svårt att helt förhindra.

Projektet *Res enkelt till screening* (RES) är ett nyligen avslutat projekt inom regionen, som syftat till att öka deltagandet i bröstcancerscreening i socioekonomiska områden med lägre deltagande. Projektet har erbjudit fria resor i kollektivtrafiken som ett steg i att öka deltagandet. Genom enkäter

har kunskapen fördjupats om hindrande faktorer att delta i screening, både för gruppen som deltagit och de som trots gratis resa inte deltagit. Funktionsnedsättningar och sjukdom rapporteras som bidragande faktorer, främst bland icke-deltagare. Både fysiska och psykiska funktionsnedsättningar beskrivs.

Deltagarna i RES beskrev också flera förslag för att öka deltagandet i bröstcancerscreening. Bland förslagen lyftes nyttan av kostnadsfri kollektivtrafik samt ledsagning eller hjälp att boka tider för de som behöver.

Regionalt cancercentrum har även inlett ett samarbete med Regionalt programområde psykisk hälsa där samverkan med psykiatrins delaktighetssamordnare ingår. Att öka medvetenheten kring screening och det stöd som kan behövas för att delta ses som ett första viktigt steg i detta arbete.

För personer med svår sjukhusrädsla finns idag inte förutsättningar att göra hembesök och utföra ultraljudsundersökning. Arbeta pågår för att etablera en mobil mammografienhet som kommer placeras centralt på olika platser i regionen. Det kan förhoppningsvis erbjuda en mindre stressande miljö än ett besök på sjukhus.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Sharp
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten